

Helse- og omsorgsdepartementet

Sendt elektronisk

Deres ref.: 20-3937-

Dato: 9. desember 2020

Vår ref.: 304947

Høring - Bruk av helseopplysninger for å lette samarbeid, læring og bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten

1 INNLEDNING

Vi viser til departementets høringsbrev av 8.9.2020 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for IKT og personvern. Lovutvalget består av Jarle Roar Sæbø (leder), Christopher Sparre-Enger Clausen, Kari Gimmingsrud, Eirin Helen Hauvik, Øyvind Molven, Cecilie Wille Søvik og Malin Tønseth. Saken er også forelagt lovutvalget for velferds- og trygderett, som ikke hadde ytterligere innspill.

2 ADVOKATFORENINGENS KOMMENTARER TIL HØRINGSFORSLAGET

Hovedinnholdet i høringsnotatet er at departementet foreslår endringer i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv., som skal gjøre det lettere å samarbeide og lære i helse- og omsorgstjenesten. I tillegg foreslås å legge til rette for etablering av behandlingsrettet helseregister med tolkede genetiske varianter. Formålet er at helsehjelpen skal få enda bedre kvalitet og pasientsikkerheten styrkes.

Advokatforeningen er i hovedsak positiv til lovforslagene som vil gjøre det lettere å samarbeide, utveksle erfaringer og lære i helse- og omsorgstjenesten. Teknologisk utvikling, digitalisering av helsetjenester og internasjonalt samarbeid gir helse- og omsorgstjenestene tilgang til verktøy og kunnskap som igjen kan bidra til bedre helsetjenester til befolkningen. Advokatforeningen antar at bruk av potensialet og mulighetene ved bruk av kunstig intelligens i helse- og omsorgstjenesten er stort. Lovverket bør derfor understøtte denne utviklingen.

Advokatforeningen mener også at hensynene til den enkelte persons personvern og rett til privatliv er fornuftig balansert i forslagene. I den forbindelse vil vi understreke at retten til vern av personopplysninger ikke er en absolutt rettighet. Rettigheten må ses i sammenheng med den funksjon den har i samfunnet, og veies mot andre grunnleggende rettigheter og friheter som er anerkjent. Advokatforeningen er imidlertid redd for at forslaget til ny § 25 b i helsepersonelloven vil bli unødvendig tungvint å praktisere. Advokatforeningen anerkjenner de hensyn som vilkårene i bestemmelsen er ment å ivareta. Det er imidlertid nærliggende å anta at en slik bestemmelse vil lide samme skjebne som helsepersonelloven § 29 c; dvs. at den ganske raskt må endres fordi den enten er så tungvint å praktisere at den ikke blir brukt eller at vilkårene i praksis brytes. Det bør vurderes om ordningen med anmodning og særskilt utpekte personer kan forbeholdes anmodninger som kommer fra helsepersonell utenfor den aktuelle virksomheten, og at det således internt i virksomheten er tilstrekkelig at oppslag logges i samsvar med pasientjournalforskriften § 14.

Under enhver omstendighet er ordlyden i utkastet til ny § 25 b meget tungt tilgjengelig. Den bør uansett omarbeides vesentlig.

Advokatforeningen støtter også forslaget om å lovfeste en hjemmel for et samarbeid om etablering av behandlingsrettede helseregister med tolkede genetiske varianter. Norge har en liten populasjon mennesker og en slik deling av genetiske varianter kan dermed bidra til bedre helsehjelp. Advokatforeningen forstår forslaget slik at lovhjemmelen kun omhandler samarbeid mellom virksomheter i Norge. Siden den norske populasjonen kan være begrenset, stiller Advokatforeningen spørsmål ved om departementet har vurdert behovet for europeisk eller internasjonalt samarbeid. Det vil i så fall være viktig å vurdere konsekvensene for personvernet og hvordan informasjonssikkerhet skal ivaretas.

Advokatforeningen vil avslutningsvis påpeke at økt digitalisering, deling og samarbeid fører med seg et økt ansvar for helseforetakene til å beskytte pasientopplysningene. For eksempel vil økt deling av taushetsbelagte opplysninger kunne føre til større risiko for at opplysninger kommer på avveie. Konsekvensene for den enkelte er overordnet beskrevet i høringsnotatet punkt 7. Advokatforeningen vil særlig understreke viktigheten av informasjonssikkerhet, personvernkonsekvensvurderinger og grundige risikovurderinger i virksomhetene, blant annet ved etablering av helseregister, deling av opplysninger og bruk av ny teknologi.

Jon Wessel-Aas
leder

Vennlig hilsen

Merete Smith
generalsekretær